

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO KLASA 6

Na ocenę wyższą obowiązuje zakres wymagań odpowiadający ocenom niższym.

OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- uzyskał poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy szóstej umożliwiające osiągnięcie celów polonistycznych,
- potrafi wykonać zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim poziomie trudności, z pomocą nauczyciela.

W zakresie

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

- wskazuje części składowe wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie),
- rozumie ogólny sens czytanych tekstów,
- rozpoznaje smutek, radość jako wyraz intencji wypowiedzi,
- wypowiada się na temat najważniejszych treści przeczytanego bądź wysłuchanego utworu,
- wyraża swój stosunek do postaci ukazanych w różnych tekstach kultury,
- odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości; wskazuje prawdopodobne (realistyczne) i nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego,
- czyta tekst, wyznaczając głosowo granice zdań, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne, umożliwiając jego zrozumienie,
- wygłasza tekst z pamięci.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

- przy pomocy nauczyciela rozpoznaje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik); odmienia rzeczownik i czasownik,
- rozpoznaje główne części zdania,
- rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdania pojedyncze i złożone oraz równoważniki zdań.

TWORZENIE WYPOWIEDZI

- sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi,
- z pomocą nauczyciela i według wzoru zapisuje proste wypowiedzi na podany temat,
- formułuje poprawnie proste pytania do tekstu.

SAMOKSZTAŁCENIE

- sprawdza pisownię wyrazów w słowniku ortograficznym, wyszukuje synonimy w słowniku wyrazów bliskoznacznych,

OCENĘ DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który

W zakresie

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

- czytając głośno, przekazuje intencję utworu, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne w tekście, poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów,
- wyjaśnia na przykładach, co odróżnia autora od narratora oraz nadawcę od odbiorcy wypowiedzi,
- określa temat i główną myśl tekstu,
- wybiera najważniejsze informacje z przeczytanego lub wysłuchanego tekstu,
- wskazuje cytaty,
- rozpoznaje typowe wypowiedzi informacyjne, literackie, reklamowe,

- wskazuje wersy, strofy, rymy w tekstach poetyckich.
- nazywa swoje reakcje czytelnicze,
- objaśnia różnice między tekstem informacyjnym, literackim i reklamowym,
- dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne ,
- nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim (czas, miejsce akcji, bohaterowie, zdarzenia),
- rozróżnia fabułę od akcji,
- wskazuje charakterystyczne cechy różnych gatunków literackich (opowiadania, noweli, powieści, bajki, przypowieści),
- rozpoznaje przysłowie,
- rozpoznaje w tekście literackim porównanie, przenośnię, epitet (w tym uosobienie i ożywienie) oraz wyraz dźwiękonaśladowczy ; objaśnia ich funkcję,
- rozpoznaje różne teksty kultury (tekst literacki, film, przedstawienie teatralne, balet, dzieło muzyczne, obraz, fotografię, komiks, przedmioty sztuki użytkowej),
- wyodrębnia film spośród innych dziedzin sztuki, odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości,
- zna pojęcia: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, rekwizyty, inscenizacja, scena, widownia, kurtyna, kulisy, próba, program teatralny, afisz, ujęcie, kadr, plan,
- określa sytuację bohatera literackiego i filmowego,
- wypowiada się na temat fantastyki w utworach fantasy i science fiction,
- ocenia postać prezentowaną w tekście kultury,
- odczytuje sens utworów na poziomie dosłownym oraz przenośne sensy utworów opartych na nieskomplikowanych konstrukcjach metaforycznych,
- odczytuje morał bajek, wymowę przypowieści,
- odczytuje informacje z plakatu teatralnego.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

- odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych,
- objaśnia różnice między podstawowymi częściami mowy, rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, rodzajów gramatycznych, czasów, trybów odmiennych części mowy oraz określa ich funkcję,
- odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych,
- zna pojęcia rzeczowniki żywotne i nieżywotne oraz rzeczowniki osobowe i nieosobowe,
- rozpoznaje rzeczowniki oznaczające cechy i nazywające czynności oraz odmieniające się tylko w liczbie pojedynczej lub tylko w liczbie mnogiej,
- zna pojęcia czasowniki przechodnie i czasowniki nieprzechodnie,
- wskazuje w tekście bezokoliczniki oraz formy nieosobowe zakończone na -no, -to, -ono,
- poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki ,
- rozpoznaje podstawowe funkcje składniowe wyrazów użytych w wypowiedziach (orzeczenie, podmiot, dopełnienie, przydawka, okolicznik),
- odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego i zna ich funkcję,
- rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdania pojedyncze i złożone oraz równoważniki zdań oraz określa ich funkcję w tekście,
- uwzględnia różnice między zapisem a wymową samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, oznacza miękkość głosek,
- zna i stosuje zasady dotyczące łącznej i rozdzielnej pisowni cząstek -bym, -byś, -by, -byśmy, -byście,
- zna i stosuje zasady dotyczące łącznej i rozdzielnej partykuły „nie” nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami,

- zna i stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z rz i ż, ó i u, ch i h,
- zna i stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów wielką i małą literą,
- zna i stosuje zasady dotyczące użycia znaków interpunkcyjnych.

TWORZENIE WYPOWIEDZI

- w zależności do adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące,
- zapisuje dialog,
- stosuje w wypowiedzi pisemnej odpowiednią kompozycję i układ graficzny,
- dba o estetyczny zapis tekstu,
- sporządza samodzielnie odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi,
- redaguje opowiadanie odtwórcze i twórcze z dialogiem i elementami opisu, streszczenie, notatkę, list prywatny i oficjalny, kartkę z pamiętnika,
- tworzy opis przedmiotu, miejsca, postaci, obrazu, przeżyć
- wykorzystuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa, składni, fleksji do tworzenia poprawnych odpowiedzi,
- przestrzega zasad dotyczących poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej.

SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera odpowiednie informacje ze słownika ortograficznego, słownika wyrazów bliskoznacznych, szkolnego słownika języka polskiego,
- zna budowę i funkcję słownika wyrazów obcych, słownika frazeologicznego oraz słownika poprawnej polszczyzny,
- korzysta z encyklopedii, czasopisma, stron internetowych, leksykonu, poradnika.

OCENĘ DOBRĄ otrzymuje uczeń, który

W zakresie

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

- uzasadnia swoje reakcje czytelnicze,
- posługuje się odpowiednimi argumentami, wyrażając swoją ocenę postaci,
- analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia, wątek,
- posługuje się pojęciami: akcja, fabuła, związek przyczynowo-skutkowy,
- identyfikuje gatunki epickie, wiersz, przysłowie,
- omawia akcję w utworze dramatycznym,
- rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu, rytmu oraz objaśnia znaczenie i funkcję środków poetyckich takich, jak: przenośnia, porównanie, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy,
- odróżnia wiersz rymowany i nierymowany (biały),
- rozpoznaje w tekście instrumentację głoskową, przerzutnię, neologizmy, archaizmy i określa ich funkcję,
- rozpoznaje rymy męskie i żeńskie oraz dokładne i niedokładne oraz określa ich funkcje w utworze
- wyjaśnia, czym charakteryzuje się wiersz wolny,
- rozumie funkcję akapitu jako logicznie wyodrębnionej całości w tekście,

- wyodrębnia elementy dzieła filmowego, zna główne etapy powstawania filmu i przedstawienia, rozumie pojęcie adaptacji,
- określa zadania twórców dzieła filmowego i teatralnego,
- posługuje się pojęciami z zakresu sztuki filmowej, np. kadr, scena, plan, a także związanymi z przedstawieniem teatralnym i sztuką teatralną,
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy,
- odczytuje przesłanie utworu, proste symbole i alegorie
- wyjaśnia, czym różni się kabaret od innych widowisk teatralnych, identyfikuje talk-show jako program rozrywkowy
- objaśnia cechy filmu kultowego
- podejmuje próby definiowania wartości wpisanych w teksty kultury,
- czyta płynnie tekst, podkreślając odpowiednią modulacją nastrój i emocje bohaterów,
- nawiązuje do wypowiedzi innych we własnej pracy,
- odróżnia kłamstwo od fikcji literackiej,
- rozpoznaje elementy manipulacji językowej,
- rozumie mechanizmy oddziaływania reklam na odbiorców,
- rozumie funkcję akapitu i cytatu w wypowiedzi,
- porównuje wybrane elementy tekstów informacyjnych, literackich i reklamowych,
- odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich,
- wskazuje typowe elementy konstrukcyjne w różnych formach wypowiedzi,
- wyciąga wnioski z przesłanek zawartych w tekście, w tym rozpoznaje w nim prawdę lub fałsz,
- rozpoznaje różne odmiany powieści,
- wygłasza tekst poetycki z pamięci, posługując się pauzą, barwą głosu; zwraca uwagę na ważne treści tekstu.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

- wskazuje różnice między rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, liczebnikami, zaimkami, przymkami i spójnikami,
- rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, pojedyncze i złożone (współrzędnie i podrzędnie),
- rozpoznaje równoważnik zdania,
- wydziela w zdaniu grupę podmiotu i orzeczenia,
- rozpoznaje zdania bezpodmiotowe,
- ustala stosunki nadrzędno-podrzedne i współrzędne z zdaniem pojedynczym,
- rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, rodzajów; odróżnia formy osobowe czasowników od nieosobowych (bezokolicznik, formy zakończone na-no, -to),
- zna podstawowe słownictwo charakterystyczne dla danej dziedziny sztuki,
- dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia.

TWORZENIE WYPOWIEDZI

- stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji,
- w tekstach świadomie stosuje wyrazy bliskoznaczne, zastępuje powtarzające się w tekście wyrazy odpowiednimi zaimkami,
- stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi,
- pisze logiczne i uporządkowane pod względem chronologicznym opowiadanie, opowiadanie z dialogiem, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń (pamiętnik, dziennik),

- w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, fotografię, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć (np. epitety, porównania, zdrobnienia),
- opisując obraz, ilustrację, plakat, fotografię, stosuje podstawowe słownictwo charakterystyczne dla danej dziedziny sztuki,
- dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia.

SAMOKSZTAŁCENIE

- wie, jakiego typu informacje zawierają: encyklopedie, słownik ortograficzny, słownik wyrazów bliskoznacznych, słownik języka polskiego i umiejętnie je stosuje,
- wybiera informacje niewyrażone wprost z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych.
- korzysta z informacji zawartych na tematycznych portalach internetowych.

OCENĘ BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który

W zakresie

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

- konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z innymi odbiorcami,
- charakteryzuje osobę mówiącą na podstawie jej wypowiedzi,
- omawia funkcje elementów realistycznych i fantastycznych w różnych gatunkowo utworach,
- wykorzystuje wiedzę na temat wersu, zwrotki, rymu, rytmu, refrenu do interpretacji utworu,
- nazywa elementy świata przedstawionego w utworze dramatycznym,
- wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych programy informacyjne, rozrywkowe, reklamy; dostrzega różnice między celem tych programów,
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, wierność – zdrada;
- konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami.
- uzasadnia swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu,
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych i wykorzystuje je w odczytaniu znaczeń dosłownych i przenośnych,
- wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, tabeli, schemacie i notatce,
- w sytuacjach typowych odróżnia fakty od opinii,
- dostrzega relacje między takimi elementami konstrukcji, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity,
- interpretuje głosowo wybrane fragmenty prozy
- posługuje się przysłowiami i powiedzeniami regionalnymi,
- interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w programie nauczania,
- zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu,
- wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

- potrafi wyjaśnić, od czego zależą formy rzeczownika,

- wymienia części mowy, które zastępują zaimki, uzasadnia zastosowanie skróconych form zaimków rzeczownych,
- biegle stopniuje przymiotniki, nazywa rodzaj stopniowania, pisze poprawnie „nie” z przymiotnikami w stopniu wyższym i najwyższym,
- rozpoznaje różne typy liczebników, określa ich formy gramatyczne i funkcję w zdaniu,
- omawia, podając przykłady, różne sposoby wyrażania orzeczenia oraz podmiotu, przydawki i dopełnienia,
- odróżnia wyrazy gwarowe od potocznych.

TWORZENIE WYPOWIEDZI

- potrafi zastosować reguły ortograficzne w sytuacjach nietypowych,
- przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, a także zdania w równoważniki zdań i odwrotnie– odpowiednio do przyjętego celu,
- tworzy wypowiedź zróżnicowaną stylistycznie w zależności od intencji nadawcy, sytuacji komunikacyjnej i rodzaju adresata,
 - wprowadza i przekształca różne typy wypowiedzi w zależności od celu i intencji wypowiedzi (zdania pojedyncze i złożone, równoważniki zdań),
- komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji,
- w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy i przysłowia związane z omawianą tematyką,
- pisze opowiadanie twórcze, list oficjalny, list z perspektywy bohatera, pamiętnik, świadomie wprowadza dialog, słownictwo opisujące przeżycia bohaterów jako element ożywiający akcję, konstruuje wywiad,
- tworzy komiks,
 - w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła,
- dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu,
- sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa, fleksji, fonetyki, składni.

SAMOKSZTAŁCENIE

- w zależności od celu poszukiwań świadomie wybiera odpowiedni słownik (słownik ortograficzny, słownik wyrazów bliskoznacznych, słownik języka polskiego) lub encyklopedię,
- konfrontuje ze sobą informacje zgromadzone na podstawie różnych źródeł.

OCENĘ CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który opanował wymagania na ocenę bardzo dobrą,

- samodzielnie poszukuje i wykorzystuje informacje zawarte w różnych źródłach,
- samodzielnie tworzy wypowiedzi ustne i pisemne, wyróżniające się poprawnością językową, operuje bogatym słownictwem,
- samodzielnie wykonuje twórcze zadania o podwyższonym stopniu trudności, niewykraczające poza realizowany na lekcjach materiał objęty podstawą programową,
- posiada wiedzę i osiąga umiejętności wymagane do udziału w szkolnych i pozaszkolnych konkursach z języka polskiego.

